

Boqonnaa Tokko

Tumaalee Waliigalaa

Keewwata Tokko--Mata Duree Gabaabaa

Dambiin Itti bulmaataa kun “**Dambii Ittiin Bulmaataa Paartii Badhaadhinaa**” jedhamee waamamuu ni danda’a.

Keewwata Lama- Maqaa Paartichaa

Maqaan waamama Paartichaa “Paartii Badhaadhinaa”

(**Badhaadhina**) dha.

Keewwata Sadii -Asxaa Paartichaa

1) Haalluufi Teessuma Asxichaa

- Teessoo geengoo adii keessatti gara jalaatiin fakkii harka namaa hammachuuf qophaa’e kan qabu, jiddugaleessatti fakkiin harka nama hammatuu fakkicha keessatti kan mul’atan namoota halluu adda addaa sadii qaban kan keessatti argamanii dha.
- Dabalataanis calaqqee ifaa keelloo keessaa alatti mul’atan keessa isaatti hammatee kan qabate dha.

2) Hiikoo Waliigalaa Asxichaa

- Asxichi sabdaneessummaa biyya keenyaa, tokkummaa biyyaa, kabaja biyyaa, nageenya, dimokiraasii fi ilaalama badhaadhinaa kan qabu ta’ee keessaa gara alaatti bal’achaa kan deemu walitti dhufeenya naannawaa, ardii fi addunyaa kan agarsiisu dha.

3) Tarreeffama Hiikaa Asxichaa

- **Harka**

- Fakkiin harka namaa asxicha gara jalaatiin mul'atu Badhaadhinni hunda kan hammatuufi hirmaachisaa ta'uu isaa kan agarsiisu ta'ee harkichi gurraacha kan inni ta'eef Itoophiyaanonni fakkeenya bilisummaafi injifannoo uummata gurraachaa ta'uu keenya kan agarsiisu dha.

- **Fakkii Namootaa**

- Badhaadhinni Paartii nama jiddugaleessa godhate ta'uu isaa kan agarsiisu yoo ta'u, Paartichi badhaadhina waliigalaa ilma namaatiif kan qabsaa'u ta'uu isaa bakka bu'a. Fakkiin namootaa halluun isaanii cuquliisa, keelloo fi roozii ta'ee adda adda ta'uun isaa sabdaneessummaa Itoophiyaanota akka agarsiisuufi sabdaneessummaan bareedinaafi mallattoo cimina tokkummaa keenyaa kan bakka bu'u dha.

Ifa Boruu

- Calaaqqeewwan ifaa gara oliitti mul'atan ifa boruu kan bakka bu'an ta'ee ifti dukkana cabsee kan dhufu ta'ee Paartiin Badhaadhinaa Itoophiyaa gara olka'iinsaafi gara bara ifaatti ceesisuuf kan qabsaa'u ta'uu isaa bakka bu'a. (Bara abdiifi badhaadhinaa bakka bu'a.)

Keewwata Afur--Afaan Hojii Paartichaa

- 1) Paartichi Afaanota Itiyoophiyaa hundaafuu beekamtii guutuu kenna.
- 2) Sadarkaa Mootummaa Federaalaatti afaan hojii Paartichaa akkaataa Heera Mootumma Federaalaa fi Afaan hojii Naannoleen Heera Mootummaa isaanii afaan hojii isaanii taasisuun afaanota mirkaneessan ta'a.
- 3) Waajjiraaleen Paartichaa sadarkaan jiran haala qabatamaa isaanii jiddugaleessa godhachuun yoo xiqqaate Afaan hojii Paartichaa tokko dabalataan fayyadamuu ni danda'u.

Keewwata Shan -Laallee Paartichaa

- 1) Laalleen Paartichaa “Badhaadhina”
- 2) Laalleen Paartichaa afaan hojii Paartichaatiin kan qophaa'u laallee— afdaneessadha.
- 3) Keewwata kana keewwatni xiqqaan 2 akkuma eegametti ta'ee, afaanota biyyattii fi biyyoota alaa kan birootiin qophaa'uu ni danda'a.

Keewwata jaha--Waajjira Paartichaa

- 1) Waajjirri ol'aanaa Paartichaa Addis Ababa/Finfinnee dha.
- 2) Keewwata kana keewwata xiqqaa 1 jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, Paartichi Naannoleetti, bulchiinsa Magaalaa Finfinnee fi dirre Dhaawaatti, bulchiinsa magaalotaa (Godinaaleetti), Aanaalee addaatti, kutaalee magaalaa sadarkaa Godinaatti, Aanaaleetti, magaalotaafi kutaalee magaalaa sadarkaa Aanaalee, bulchiinsa gandaatti, Waajjiraalee bulchiinsa gandaatti Waajjira qabaachuu ni danda'a.
- 3) Akkaataa barbaachisummaa isaatti biyya alaatti Waajjiraalee banachuu ni danda'a.

Keewwata Torba--Kaayyoowwan, Qajeeltoowwan, Dudhaaleefi Sirna Hojimaataa Paartichaa

- 1) Kaayyoowwan Paartichaa kanneen armaan gadii ti.
  - a) Biyyafi mootummaa sabdaneessummaa fi tokkummaa itti fufiinsa, fudhatma qabu, cimaa fi dimokiratawaa taate ijaaruu;
  - b) Sirna diingadee misoomaa fi fayyadamummaa haqa-qabeessummaa mirkaneessu ijaaruu;
  - c) Misooma hawaasummaa badhaadhina hundaleessa gonfachiisu mirkaneessuu;

Danbii Itiin Bulmaataa

- d) Qunnamtii alaa kabajaafi faayidaa biyyaalessaa jiddugaleessa godhate gaggeessuu;
- 2) Qajeeltoowwan bu'uuraa Paartichaa kanneen armaan gadiiti:
  - a) Uummattummaa;
  - b) Dimokiraasummaa;
  - c) Ol'aantummaa seeraa;
  - d) Misoomaafi fayyadamummaa haqa-qabeessa;
  - e) Raawwii qabatamaa;
  - f) Tokkummaa biyyaafi sabdaneessummaa;
- 3) Duudhaleen Paartichaa kanneen armaan gadii ti:
  - a) Kabaja lammiilee fi uummattootaa;
  - b) Bilisummaa;
  - c) Haqa
  - d) Obbolummaa fi obboleettummaa sabdaneessa;
  - e) Walkabajuufi waldanda'u;
  - f) Tokkummaa sabdaneessummaa;
  - g) Hirmaachisummaa;
  - h) Iftoominaafi itti gaafatamummaa;
- 4) Qajeeltoowwan hojimaata Paartichaa kan armaan gadii ti:
  - a) Partichi Heera Mootummaa biyyattii fi Naannolee fi seerota biro kabajuun hojii isaa ni raawwata;

Danbii Itiin Bulmaataa

- b) Miseensotni Paartichaa tumaalee Keewwata kana keewwata xiqqaa 1 -3 jalatti tumaman raawwachuuf,kabajuufi kabachiisuuf itti gaafatamummaa ni qabaatu;
- c) Miseensotni Paartichaa yaada dhuunfaa isaanii tarkaanfachiisuuf mirgi isaan qaban akkuma eegametti ta'ee, murtii Paartichaa raawwachuufi raawwachiisuuf itti gaafatamummaa fi dirqama ni qabaatu;
- d) Miseensi kamiyyuu Paarticha keessatti sagalee walqixaafi adeemsa murtii kennuu keessatti sagalee tokko qofa ni qabaata;
- e) Murtiin Paartichaa sadarkaa hunadatti mariin dimokiraatawaan erga gaggeeffameefi hubannoon waliinii erga irrati qabatamee booda sagalee guutuun akka murtaa'u tattaaffiin ni taaasifama;
- f) Dhimmoota sagalee guutuun murteessuun hin danda'amne irratti murtiin kan kennamu sagalee caalmaadhaan ta'a. Raawwiin isaas qaama murteesseefi caasaa gadii irratti raawwatiinsa ni qabaata;
- g) Haala addaatiin Dambii kanaan kan murtaa'e yoo ta'e malee, murtiin Paartichaa sagalee caalmaadhaan ta'a. Sagaleen kenname walqixa yoo ta'e, sagaleen walitti qabaan deggarame murtii Paartichaa ta'a.
- h) Dambii kanaan haala addaatiin kan murtaa'e yoo ta'e malee, walgahiin caasaa Partichaa kamiyyuu guutuu dha kan

Danbii Itiin Bulmaataa

jedhamu Yaa'ii Waligalaa Paartichaa yookiin hirmaattota keessaa %51 fi isaa ol kan argaman yoo ta'e dha.

- i) Walgahii hunda hunda irratti keessumaayyuu walgahiiwwan ariifachiisaa miseensotni dhimmi ilaallatu hundi argamuun dirqama isaaniiti. Ta'e jechuun kooramiin walgahichaa guutuu akka hin taane taasisuun dhorkaadha. Kooramiin walgahii akka hin guunne balleessaa naamusaatiin kan itti gaafatamu ta'a.
- j) Murtii sadarkaa kamiyyuu irratti murtaa'e irratti hirmaattota keessaa harki $\frac{1}{3}$ ffaan murtichi irra deebi'ee akka ilaalamu gaaffii kan dhiyeessan yoo ta'e, dhimmichi mariidhaaf banaa ta'ee irra deebiin murtiin ni kenna;
- k) Murtii Waltajjii tokko irratti dhimma murtaa'e irratti iyyanni dhiyaatee waltajjiidhuma sana irratti fudhatama kan argate yoo ta'e, iyyannoon irra deebiin hin dhiyaatu; Dhimmicha irratti iyyannoo dhiyeessuun kan danda'amu dhimmicha qabatamaan raawwachaa carraa yaa'ii yookiin Konfiraansii adeemsaan banamuun yookiin mallattoo barreeffamaa walitti qabuu qofaan ta'a.
- l) Gaaffiin irra deebiin nuuf haa ilaalamuu yammuu dhiyaatu qaamni murticha kenne yaa'ii irra kan jiru yoo ta'e, iyyannichi jechaan yookiin barreeffamaan dhiyaatee akkaataa dhimmicha irra taa'een ni ilaalama;

Danbii Itiin Bulmaataa

- m) Iyyannicha qaamni dhiyeessu iyyannoo isaa barreeffamaan qopheessuun walitti qabaaf ni dhiyeessa; Walitti qabaan iyyannicha yeroo gabaabaa keessatti qaamota dhimmi ilaallatu hundaaf dhaqqabsiisuun kanneen iyyannicha deggaran kamiyyuu akka mallatteessan ni taasisa; qaamota dhimmi ilaallatu keessaa harki 1/3ffaani kan mallatteessan yoo ta'e dhimmichi walgahii idilee yookiin ariifachiisaa itti aanu irratti akka ilaalamu ni taasifama;
- n) Hojimaatni Paartichaa kamiyyuu iftoominaafi dimkiraasummaa irratti kan hundaa'an ta'u.
- o) Qaamoleen hoggansa ol'aanaa Paartichaa ejjennoowwaniifi murtiiwwan dhimmaa ol'aanaa biyyattiifi uummata ishee irratti qaban kamiyyuu qaama murticha dabarseen iccitiin qabamani akka turan yoo murtaa'e malee, ibsa barbaachisaa waliin miseensotaafi akkkaataa barbaachisummaa isaatt uummataaf ifa ni taasifama.
- p) Murtiiwwaniifi kallattiiwwan yaa'iiwwan, konfiraansotaa fi walgahiiwwan Paartichaa irratti darban qaboo yaa'iitiin qabamanii mirkanaa'anii ni kaa'amu.
- q) Hojimaatni dhimmootni paartichaa haala addaatiin iccitiin itti turan ni diriirfama.
- r) Qaamoleen Paartichaa sadarkaan jiran murtiiwwan murteessaaniif dhuunfaanis ta'e waloon itti gaafatamummaa guutuu ni fudhatu. Dabalataanis itti gaafatamummaa bahuu

Danbii Ittiin Bulmaataa

dhabuun yookiin aangoo kennameen hojjechuun itti gaafatamummaa ni hordofsiisa.

- s) Akkaataa Dambii ittiin bulmaata Paartichaa yookiin seerota biyyattiitiin ittigaafatamummaan akkaataa haala dhimmichaatiin tarkaanfii bulchiinsaa yookiin seeraa kan hordofsiisu ta'a.
- t) Qaamoleen Paartichaa sadarkaa sadarkaan argaman tarreeffama sochii hojii isaanii kan agarsiisu karooraafi gabaasa yeroon dhiyeessuuf ittigaafatamummaa ni qabaatu; qaamoleen ol'aana duubdeebii yeroo isaa eeggate kennuu qabu.
- u) Miseensotnii fi gurmaa'iinsaaleen bu'a qabeessummaa hojii isaanii kan ittiin madaalaniifi wal irraa kan ittiin baratan yeroo marii idilee ni qabaatu.
- v) Paartichi miseensota, hooggansafi caasaa isaa raawwii hojii ol'aan qabu agarsiisaniif sirna hojimaata beekamtiifi badhaasni itti kennamu ni hordofa;
- w) Paartichi sadarkaa hundatti kallattiifi hojimaata dargaggootaafi dubartoota ittiin hirmaachisuufi gahoomsu ni hordofa.
- x) Quunnamtiin Paartichi Paartilee siyaasaa biro waliin qabaatu kanneen akka biyyaatti jiraniif giddugaleessaan kan murtaa'u ta'ee akkaataa barbaachisummaa isaatti caasaa Paartichaa kanneen sadarka sanaa gaditti irratti raawwatiinsa qabaachuu ni danda'a.
- y) Qaamoleen hawaasaa deggarsa addaa barbaadaniifi lakkoofsaan xiqqoo ta'an miseensotni Paartichaa fi gurmaa'insi isaanii sadarkaan jiran bakka bu'iinsa barbaachisaa akka argatanii fi fayyadamaa

Danbii Itiin Bulmaataa

tarkaanfii sirreeffamaa akka ta'an ni taasifama. Tarreeffamni isaa Qajeelfama Koreen giddugaleessaa baasuun kan murtaa'u ta'a.

z) Kaayyoowan, sagantaaleefi karoorri Paartichaa kan raawwataman Waajjira muummee Paartichaa, Naannolee, kutaa magaalaa fi Waajjira Paartichaa, gurmaa'insa Paartichaa sadarkaan jiraniifi karaa caasaa Paartichaa biyya alaa jiraniin ta'a.

Zy). Tarkaanfiin naamusaa Miseensotaa fi miseensa kaadhimamaa Paartichaa irratti fudhatamu naamusa paartichaa gabbisuuf, dogoggoraa fi hanqinaalee sirreessuufi qulqullinaafi cimina Paartichaa eeguuf kan tajaajilu ta'uu qaba.

Keewwata Saddeet--Qajeeltoo Filannoofi Sirna Hojimaata Paartichaa

- 1) Akkaataan filannoo miseensotni Koree Giddugalaa, miseensotni koree hoji raawwachiiftuu, Pirezidaantiifi Itti aantotni Pirezidaantifi Walitti Qabaan koree Inispeekshinii fi Naamusaa, I/A/Walitti qabaa fi barreessaan Paartichaa haala ifa, bilisaafi haqa-qabeessa ta'een sagalee iccitiin kennamuun kan raawwatamu ta'a.
- 2) Paarticha keessatti filannoon iddoowwan hooggansaa taasifamu hirmaannaa koornayaa giddugaleessa kan godhate ta'uu qabu.
- 3) Miseensi Paartii kamiyyuu akkaataa Dambii kana keewwara 18 keewwata xiqqaa 8 (e)tiin sirna hojimaata filannoo Paartichatiin ibsameen filannoo waliigalaa, Naannoo fi itti guutiinsaafi irra deebii irratti Paarticha bakka bu'uun dorgomuuf mirga qaba.